

Presenting a Model for Developing Sports Diplomacy in the Islamic Republic of Iran Based on the Capabilities of the National Olympic Committee

Mahdi Goudarzi *

Department Sports Management, Payam
Noor University, Tehran, Iran.

Abstract

Sports diplomacy is recognized as one of the most effective tools of soft power in international relations, playing a unique role in enhancing national image and reducing global tensions through fostering cultural, social, and political cooperation among nations. This study aimed to develop a comprehensive model for advancing sports diplomacy in the Islamic Republic of Iran based on the capabilities of the National Olympic Committee. This research is qualitative and was conducted using a mixed approach method in grounded theory. The statistical population included senior managers of Iran's National Olympic Committee, heads of sports federations, and experts in sports management and international relations. Purposeful sampling with theoretical saturation was achieved through semi-structured interviews with 13 participants. Data collection relied on in-depth interviews with open-ended questions, validated by three experts, and reliability was confirmed via inter-coder agreement. Data analysis involved three stages: open coding (extracting 145 initial codes), axial coding (forming 26 concepts), and selective coding (developing 4 main categories). Findings revealed that Iran's sports diplomacy development model hinges on four key categories: "enhancing infrastructural and legal conditions," "strengthening international interactions," "formulating macro goals and policies," and "leveraging indigenous sports capacities." Strategies were categorized into three dimensions: "infrastructural-financial," "communicative-media," and "managerial-institutional." The model's outcomes included the growth of professional sports, elevation of Iran's global standing, and mitigation of sanctions through indirect

* Corresponding Author: goudarzi63@pnu.ac.ir

How to Cite: Goudarzi, M. (2025). Presenting a Model for Developing Sports Diplomacy in the Islamic Republic of Iran Based on the Capabilities of the National Olympic Committee. *Journal of Sustainable Development in Sport Management*, 6(15), 1-33

diplomacy. Results indicate that the National Olympic Committee, in coordination with state and international entities, can utilize sports as a bridge for constructive global dialogue. This model serves as a strategic framework for integrated planning in sports diplomacy, aligning it with Iran's high-level policy documents.

Introduction

In recent decades, sports diplomacy has emerged as a pivotal instrument in international relations, transcending mere athletic competition to become a conduit for cultural exchange, mutual understanding, and political dialogue. Historical precedents, such as the diplomatic breakthroughs facilitated by global sporting events, underscore the transformative potential of sports in bridging geopolitical divides. Similarly, contemporary initiatives demonstrate how nations leverage sports to enhance their global standing and foster soft power. However, the efficacy of sports diplomacy is contingent upon strategic planning, institutional capabilities, and alignment with national objectives factors that remain underexplored in contexts marked by political isolation and economic sanctions. The Islamic Republic of Iran, endowed with a rich sporting heritage and active participation in international competitions, faces unique challenges in harnessing sports diplomacy. Despite the National Olympic Committee of Iran (NOCI)'s mandate to promote Olympic values and international collaboration, structural constraints including fluctuating leadership, limited financial resources, and geopolitical tensions have hindered its capacity to fully capitalize on sports as a diplomatic tool. Existing studies on Iranian sports diplomacy often focus on macro-level analyses, neglecting the operational role of institutions like the NOCI. This gap highlights the urgent need for a context-specific model that integrates Iran's socio-political realities with actionable strategies for diplomatic engagement through sports. This study addresses this lacuna by proposing a comprehensive framework for advancing sports diplomacy in Iran, anchored in the capabilities of the NOCI.

Methods and Material

This study aimed to develop a comprehensive model for advancing sports diplomacy in the Islamic Republic of Iran based on the capabilities of the National Olympic Committee. This research is qualitative and was conducted using a mixed approach method in grounded theory. The statistical population included senior managers of Iran's National Olympic Committee, heads of sports federations, and experts in sports management and international relations.

Purposeful sampling with theoretical saturation was achieved through semi-structured interviews with 13 participants. Data collection relied on in-depth interviews with open-ended questions, validated by three experts, and reliability was confirmed via inter-coder agreement. Data analysis involved three stages: open coding (extracting 145 initial codes), axial coding (forming 26 concepts), and selective coding (developing 4 main categories).

Results and Discussion

The study identified four interconnected pillars shaping Iran's sports diplomacy. First, modernizing sports infrastructure and aligning legal frameworks with global standards emerged as foundational to enhancing institutional credibility. Second, expanding collaborations with international bodies like the IOC and hosting regional events strengthened Iran's engagement in global sports governance. Third, integrating sports diplomacy into broader foreign policy objectives, such as countering geopolitical isolation, ensured strategic coherence. Fourth, promoting indigenous sports like *wrestling* (traditional wrestling) served as a cultural bridge, fostering cross-cultural dialogue. To operationalize these pillars, three key strategies were prioritized: targeted investments in mega-events and grassroots programs, digital media campaigns to project Iran's sports narratives, and institutional reforms to empower the National Olympic Committee (NOC) with diplomatic training and autonomy. These efforts yielded tangible outcomes, including reduced isolation through sports-driven dialogues, an elevated global image from achievements in events like the Asian Games, and a revitalized domestic sports ecosystem that spurred youth engagement and tourism. Collectively, the findings highlight the NOC's critical role in harmonizing Iran's diplomatic goals with its soft power potential, offering a scalable model for nations navigating similar geopolitical challenges.

Conclusion

The findings of this study illuminate the transformative potential of sports diplomacy as a strategic tool for Iran to navigate geopolitical challenges while fostering international cooperation. By prioritizing infrastructural modernization, policy harmonization, and cultural leveraging, Iran's National Olympic Committee (NOC) can transcend traditional diplomatic barriers, as evidenced by successful engagements in regional events like the Asian Games. This aligns with global precedents, such as China's use of the 2008 Olympics, where sports served as a conduit for soft power projection. However, Iran's unique context marked by sanctions and political isolation

necessitates adaptive strategies, such as digital outreach and institutional reforms, to amplify its narrative beyond conventional channels. The study also underscores the dual role of indigenous sports (e.g., *koshti*) in preserving cultural identity and fostering cross-cultural dialogue, a strategy mirrored in India's promotion of cricket and Japan's emphasis on martial arts. Yet, the research acknowledges limitations, including its focus on Iran's specific context, which may restrict the model's direct applicability to other sanctioned states without contextual adjustments. Future studies could explore comparative analyses with nations like Cuba or Venezuela to refine strategies for leveraging sports under economic constraints.

In conclusion, this model positions the NOC as a pivotal actor in aligning Iran's diplomatic ambitions with its soft power capabilities. By institutionalizing sports diplomacy within foreign policy frameworks, Iran can mitigate isolation, enhance global standing, and stimulate socio-economic benefits through tourism and youth engagement. The study advocates for cross-sector collaboration, urging policymakers to integrate sports into national development agendas and invest in diplomatic training for sports managers. As digital platforms redefine global narratives, Iran's ability to harness these tools coupled with strategic international partnerships will determine its success in transforming sports from a recreational activity into a cornerstone of geopolitical resilience. This approach not only offers a roadmap for Iran but also contributes to broader discourse on sports as a universal language of diplomacy in fragmented global landscapes.

Acknowledgments

I as author of this article express my sincere gratitude and appreciation to all individuals who supported the researchers throughout the course of the study.

Keywords: Sports Diplomacy, National Olympic Committee of Iran, International Relations, Soft Power, Grounded Theory

ارائه مدل توسعه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر قابلیت‌های کمیته ملی المپیک

مهدی گودرزی* گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده

دیپلماسی ورزشی به عنوان یکی از ابزارهای مؤثر در توسعه روابط بین‌المللی و تقویت هویت ملی و فرهنگی کشورها شناخته شده است. این پژوهش با هدف ارائه مدلی برای توسعه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر قابلیت‌های کمیته ملی المپیک انجام شده است. با توجه به اهمیت ورزش در عرصه بین‌المللی و نقش آن در ایجاد صلح و دوستی میان ملت‌ها، این پژوهش به بررسی عوامل مؤثر، راهبردها و پیامدهای توسعه دیپلماسی ورزشی در ایران پرداخته است. این پژوهش از نوع کیفی و با استفاده از روش رویکرد ترکیبی در نظریه داده‌بنیاد انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل مدیران ارشد کمیته ملی المپیک و اساتید مدیریت ورزشی صاحب‌نظر در حوزه دیپلماسی ورزشی بود. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق و نیمه‌ساختاریافته تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت که با ۱۳ نفر از خبرگان محقق گردید. تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد و نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰۲۲ برای تحلیل داده‌ها استفاده گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد که توسعه دیپلماسی ورزشی در ایران شامل ۴ مقوله اصلی، ۲۶ مفهوم و ۱۴۵ گویه است. مقوله‌های اصلی شامل بهبود شرایط کشور، تقویت ارتباطات بین‌المللی، اهداف و سیاست‌ها، تعیین برنامه‌ها و استفاده از ظرفیت‌های ورزشی کشور می‌شوند. راهبردهای توسعه دیپلماسی ورزشی نیز شامل راهبردهای زیرساختی و مالی، استفاده از ابزارهای ارتباطی و راهبردهای مدیریتی است. پیامدهای توسعه دیپلماسی ورزشی شامل توسعه ورزش و زیرساخت‌های ورزشی کشور و پیامدهای مثبت ملی و بین‌المللی است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که دیپلماسی ورزشی می‌تواند به عنوان ابزاری مؤثر در توسعه روابط فرهنگی و اجتماعی بین کشورها عمل کند و به تقویت هویت فرهنگی و ملی کمک نماید. این امر نه تنها باعث ایجاد فضایی مثبت برای همکاری‌های بین‌المللی می‌شود بلکه می‌تواند به صلح و دوستی پایدار در سطح جهانی منجر شود. پیشنهاد می‌شود که کمیته ملی المپیک ایران با توجه به یافته‌های این پژوهش، برنامه‌ریزی‌های استراتژیک خود را در حوزه دیپلماسی ورزشی تقویت کند و از ظرفیت‌های موجود برای توسعه روابط بین‌المللی استفاده نماید.

کلیدواژه‌ها: توسعه، روابط بین‌الملل، دیپلماسی ورزشی، کمیته ملی المپیک ایران.

* نویسنده مسئول: goudarzi63@pnu.ac.ir

مقدمه

در دنیای امروز، ورزش به عنوان یک پدیده جهانی، فراتر از فعالیت های فیزیکی و رقابت های ورزشی، به ابزاری برای تعاملات بین المللی تبدیل شده است. در عصر جهانی شدن، ورزش به عنوان یکی از مؤثرترین ابزارهای دیپلماسی عمومی شناخته شده است. دیپلماسی ورزشی به عنوان یکی از مؤثرترین ابزارهای قدرت نرم، نقش بی بدیلی در بهبود تصویر ملی، کاهش تنش های سیاسی و تقویت همکاری های بین المللی ایفا می کند (گریکس و هولیهان^۱، ۲۰۱۴). دیپلماسی ورزشی از طریق ایجاد صلح و دوستی میان ملت ها و ارتقای تصویر کشورها در عرصه جهانی، نقش بسزایی در پیشبرد اهداف سیاست خارجی ایفا می کند. همچنین از طریق برگزاری رویدادهای ورزشی، اعزام تیم های ورزشی به رقابت های بین المللی و مشارکت در کنگره ها و جلسات بین المللی، به تقویت روابط بین کشورها کمک می کند. بنابراین ورزش به عنوان یک قدرت مؤثر در توسعه سیاسی، با تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم نقش مهمی در اقتصاد و سیاست کشورها دارد.

در دیپلماسی عمومی، ورزش به طور گسترده ای و به عنوان یک روش برای شروع روابط دیپلماتیک برای کشورهایی که در شرایط خوبی نیستند استفاده می شود (سمیعی و فتحی، ۲۰۱۲). برخی امر ورزش را پهنه و میدانی برای رقابت بر سر قدرت می دانند که مردم داوطلبانه وارد سازمان های ورزشی شده و از طریق رقابت و خشونت خود را تخلیه می کنند. اما فارغ از نگاه جامعه شناسانه، ورزش می تواند نتیجه خوبی در گسترش صلح داشته باشد (مختاری و کشیشیان سیرکی، ۲۰۲۱). لذا ورزش به مثابه یک کانال در ارتباط بین کشورها و حل مشکلات می تواند بسیار راهگشا باشد. ورزش این ظرفیت را دارد که در نقش ابزاری جدید باعث بهبود سیاست خارجی و روابط بین الملل، دسترسی عمیق تر، مثبت تر و مؤثرتر به مخاطبان خارجی، حمایت از سیاست های خارجی و تقویت تصویرسازی ذهنی و اثرگذاری خارجی شود. در این راستا، نقش دستگاه های دولتی نظیر نهاد ریاست جمهوری، وزارت امور خارجه، مجلس شورای اسلامی، صداوسیما و سازمان های مردم نهاد، در حمایت از استفاده حداکثری از ظرفیت های دیپلماسی ورزشی، فوق العاده حیاتی به نظر می رسد. لذا به نظر می رسد در برهه کنونی، افزایش شناخت،

1. Grix & Houlihan

آگاهی و ادراک تصمیم‌گیران سیاسی در کنار علاقه‌مندی آنها به رشته‌های ورزشی و جایگاه ورزش جمهوری اسلامی ایران می‌تواند آنها را ترغیب نماید تا برنامه‌ای خاص و استراتژیک برای دیپلماسی ورزش در دستگاه وزارت خارجه داشته باشند (زارع و همکاران، ۲۰۲۳). در این میان، توجه سازمان‌های ورزشی به مبحث توسعه دیپلماسی در کمک به توسعه راهبردهای سازمان و گام برداشتن همسو با سازمان‌های مشابه بین‌المللی مؤثر خواهد بود. لذا با در نظر گرفتن اهمیت توسعه دیپلماسی و توجه به ابعاد دیپلماسی و بسط روابط بین‌الملل، لزوم وجود الگویی مدون جهت توسعه دیپلماسی ورزش با نقش محوری و تأکید بر جایگاه کمیته ملی المپیک کشور ایران احساس می‌شود.

توسعه روابط بین‌الملل نیاز به وجود چارچوب مفهومی و کاربردی کاملی دارد که طی آن تمامی سازمان‌های ورزشی قادر به اجرای آن در چارچوب سیاست‌های کلان کشور باشند. سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌هایی هستند که دولت‌ها آنها را ایجاد کرده‌اند و به‌عنوان بازوی ایجاد روابط همکاری در عرصه بین‌المللی و ابزاری کارآمد در دست دولت در راه رسیدن به اهداف مشترک تلقی می‌شوند (قاسمی و همکاران، ۲۰۱۸). کمیته‌های ملی المپیک به‌عنوان نمایندگان رسمی کشورها در جنبش المپیک، نقشی کلیدی در توسعه دیپلماسی ورزشی ایفا می‌کنند و به‌عنوان نهادهای اصلی مسئول توسعه ورزش در سطح ملی و بین‌المللی، از ظرفیت‌های قابل توجهی برای توسعه دیپلماسی ورزشی برخوردارند لذا به‌عنوان نهادهای واسطه بین دولت و سازمان‌های بین‌المللی ورزشی، ظرفیت‌های منحصر به فردی برای پیشبرد اهداف دیپلماتیک دارند (چاپلت، ۲۰۱۴).

تجربیات سایر کمیته‌های ملی المپیک در استفاده از ظرفیت‌های نهادی برای توسعه دیپلماسی ورزشی در مورد کشورهاشان گواه برخورداری این جایگاه دیپلماتیک برای آنها می‌باشد؛ برای مثال، کمیته ملی المپیک چین از ورزش به‌عنوان ابزاری برای تقویت روابط بین‌المللی و بهبود تصویر کشور استفاده کرده است. این کمیته با برگزاری رویدادهای ورزشی بزرگ مانند بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن، توانست تصویر مثبتی از چین در عرصه جهانی ارائه دهد تا آنجا که این رویداد به‌عنوان نمادی از پیشرفت و مدرنیته چین معرفی شد. چین از این رویداد برای معرفی فرهنگ و تاریخ غنی خود به جهانیان استفاده کرد. مراسم افتتاحیه و اختتامیه بازی‌ها با نمایش‌های فرهنگی چشمگیر همراه بود

که توجه جهانیان را به خود جلب کرد. چین از این رویداد برای تقویت روابط دیپلماتیک با کشورهای دیگر استفاده کرد. حضور سران کشورها و مقامات عالی‌رتبه در این رویداد، فرصتی برای مذاکرات و تعاملات دیپلماتیک فراهم کرد (شریعتی فیض‌آبادی و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین کمیته ملی المپیک قطر نیز با میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ مانند جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲ و بازی‌های آسیایی ۲۰۰۶، توانست به‌عنوان یک بازیگر مهم در عرصه دیپلماسی ورزشی مطرح شود. این کمیته از ورزش به‌عنوان ابزاری برای تقویت روابط بین‌المللی و بهبود تصویر کشور استفاده کرد و این رویدادها را به‌عنوان فرصتی برای نمایش پیشرفت‌های اقتصادی و زیرساختی قطر مورد استفاده قرار داد (اصغری ثانی و رنجکش، ۲۰۱۴). کمیته ملی المپیک هند نیز با استفاده از ورزش‌های اصیل هندی مانند کریکت، توانسته است به‌عنوان یک بازیگر مهم در عرصه دیپلماسی ورزشی مطرح شود. این کمیته از ورزش کریکت به‌عنوان ابزاری برای تعاملات فرهنگی و تقویت روابط بین‌المللی با کشورهایی مانند پاکستان و بنگلادش جهت تقویت روابط دیپلماتیک استفاده کرده است و از ورزشکاران کریکت به‌عنوان سفیران فرهنگی استفاده کرده است. این ورزشکاران در رویدادهای بین‌المللی شرکت کرده و به معرفی فرهنگ و تاریخ هند پرداخته‌اند (خبیری و فتاحی‌زاده، ۲۰۱۹).

کمیته ملی المپیک ایران به‌عنوان نماینده رسمی ایران در جنبش المپیک، دارای مأموریت‌های حقوقی و بین‌المللی است که براساس منشور المپیک و اساسنامه مصوب هیئت دولت تعیین شده‌اند و شامل توسعه ورزش قهرمانی، ترویج ارزش‌های المپیک و حمایت از ورزشکاران ایرانی در رقابت‌های بین‌المللی می‌باشند و ظرفیت‌های قابل توجهی برای کمیته ملی المپیک ایران در حوزه ارتباطات بین‌المللی ایجاد می‌نماید. برای مثال نقش تاریخی کمیته ملی المپیک ایران در میزبانی بازی‌های آسیایی ۱۹۷۴ و حضور فعال در سازمان‌های بین‌المللی ورزشی، نشان‌دهنده بخشی از ظرفیت‌های این کمیته در توسعه دیپلماسی ورزشی بوده است. با این حال به نظر می‌رسد که این نهاد نتوانسته است به‌طور کامل از همه این ظرفیت‌ها برای توسعه دیپلماسی ورزشی کشور استفاده کند و با دارا بودن اختیارات قانونی (ماده ۲ اساسنامه) برای «هدایت ورزش قهرمانی» و «ارتباط با نهادهای بین‌المللی» از قابلیت‌های خود در حوزه دیپلماسی ورزشی به‌صورت بهینه استفاده کند.

برای نمونه، علیرغم عضویت ایران در شورای المپیک آسیا (OCA) از سال ۱۹۸۲، مشارکت در کسب کرسی‌های مدیریتی این نهاد کمتر از ۱۰٪ بوده است (مرادی، ۲۰۲۳). به‌طور کلی با توجه به نتایج تحقیقات انجام شده می‌توان بیان کرد دیپلماسی ورزشی به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای تقویت روابط بین‌الملل، ترویج صلح و همکاری و بهبود درک متقابل بین فرهنگ‌ها شناخته شده است. پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهند که ورزش می‌تواند نقش مهمی در ایجاد تصویر مثبت از کشور، توسعه روابط اقتصادی و فرهنگی و حل‌وفصل اختلافات بین‌المللی ایفا کند. برای مثال، مرادی (۲۰۲۳) در ارائه راهکارهای تقویت دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در عرصه بین‌الملل اعلام داشت استفاده از دیپلماسی ورزشی در کشورهای موفق و همچنین وضعیت موجود دیپلماسی ورزش کشورمان می‌تواند تصویر روشن و دقیق‌تری از ورزش به‌عنوان اهرمی در راستای تقویت ارتباطات و تعاملات عرصه بین‌الملل ارائه نماید. همچنین خیبری و فتاحی‌زاده (۲۰۱۹) در پژوهش خود با عنوان «دیپلماسی ورزشی: ایجاب و تحدید یک مفهوم راهبردی سیاسی» نتیجه گرفتند که از دیپلماسی ورزشی می‌توان برای پیشبرد توسعه، اعمال قدرت نرم، ایجاد محملی برای گفتگو و همگرایی در جوامع چندفرهنگی و ارتقای روابط صلح‌آمیز میان دولت‌ها بهره گرفت. باین‌حال، تحقیقات داخلی همچون محمدیان و همکاران (۲۰۲۴)، بخشی چناری و همکاران (۲۰۲۲) و محمدحسن و همکاران (۲۰۲۳) عمدتاً بر روی طراحی مدل‌های توسعه دیپلماسی ورزشی در ایران تمرکز داشته‌اند. این پژوهش‌ها به شناسایی عوامل مؤثر بر دیپلماسی ورزشی، راهبردهای توسعه آن و چالش‌های موجود پرداخته‌اند. نتایج این تحقیقات نشان می‌دهد که دیپلماسی ورزشی در ایران با پتانسیل‌های فراوانی همراه است اما برای تحقق اهداف خود نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و مدون، حمایت دولت و نهادهای ورزشی و ایجاد زیرساخت‌های لازم است. پژوهش‌های خارجی نیز به نقش دیپلماسی ورزشی در تقویت روابط بین‌المللی و حل‌وفصل اختلافات پرداخته‌اند. این پژوهش‌ها نشان می‌دهند که ورزش می‌تواند به‌عنوان یک زبان مشترک بین ملت‌ها عمل کرده و به کاهش تنش‌ها و ایجاد فضای گفتگو کمک کند. همچنین، دیپلماسی ورزشی می‌تواند به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها کمک کرده و به ارتقای وجهه بین‌المللی آن‌ها منجر شود که در این میان می‌توان به تحقیقات

سیمونی و ترونکوس^۱ (۲۰۱۴)، اوزساری^۲ و همکاران (۲۰۱۸)، چا^۳ (۲۰۱۹)، جیمز^۴ (۲۰۱۹)، گریکس و برانناگان^۵ (۲۰۲۴)، ولی و کریگر^۶ (۲۰۲۴) اشاره کرد.

درنهایت با توجه به پژوهش‌های انجام شده، می‌توان به این نتیجه رسید که اگرچه تحقیقات زیادی در زمینه دیپلماسی ورزشی در ایران انجام شده است مانند پژوهش شریعتی فیض‌آبادی (۲۰۱۷) اما هنوز شکاف‌هایی در این حوزه وجود دارد. بعضی از این شکاف‌ها عبارتند از: کمبود مطالعات تجربی، تمرکز بر سطح کلان و عدم توجه کافی به ابعاد فرهنگی و اجتماعی (بخشی‌چناری و همکاران، ۲۰۲۲). با اینکه بسیاری از پژوهش‌ها بر روی بررسی نظری و مدل‌سازی دیپلماسی ورزشی کشور متمرکز شده‌اند مانند شریعتی فیض‌آبادی و گودرزی (۲۰۱۷)، باران چشمه و همکاران (۲۰۲۰)، محمدحسن و همکاران (۲۰۲۳) و نقی‌پور گیوی و همکاران (۲۰۲۳) ولی مطالعات نیازمحور و مأموریت‌محور در این زمینه محدود است. بیشتر پژوهش‌ها به بررسی دیپلماسی ورزشی در سطح کلان و ملی پرداخته‌اند ولی به نقش‌آفرینی عملی بازیگران اصلی ورزش کشور مانند کمیته ملی المپیک توجه کافی نشده است. به‌طور کلی پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهند که دیپلماسی ورزشی می‌تواند نقش مهمی در توسعه روابط بین‌الملل ایران ایفا کند (مرادی، ۲۰۲۳). بااین‌حال، تاکنون مدل جامعی برای توسعه دیپلماسی ورزشی در ایران با تأکید بر قابلیت‌ها و ظرفیت‌های کمیته ملی المپیک ایران ارائه نشده است لذا برای بهره‌برداری حداکثری از این پتانسیل، شناسایی قابلیت‌ها و ظرفیت‌های کمیته ملی المپیک ایران برای توسعه دیپلماسی ورزشی، از اهمیت بالایی برخوردار است.

این پژوهش با هدف شناسایی قابلیت‌ها و ظرفیت‌های کمیته ملی المپیک ایران در توسعه دیپلماسی ورزشی، به بررسی عوامل مؤثر، راهبردها و پیامدهای این توسعه می‌پردازد. با توجه به نقش کلیدی کمیته ملی المپیک در اعزام نمایندگان به کنگره‌ها، جلسات و بازی‌های بین‌المللی، این پژوهش به دنبال ارائه مدلی است که بتواند از این ظرفیت‌ها برای تقویت دیپلماسی ورزشی ایران استفاده کند. بنابراین، این پژوهش به دنبال

1. Simonyi & Trunkos

2. Özsari, A., et al.

3. Cha

4. James

5. Grix & Brannagan

6. Lee & Krieger

پاسخ به این سؤال است که قابلیت‌ها و ظرفیت‌های کمیته ملی المپیک ایران برای توسعه دیپلماسی ورزشی کدامند و از چه مدلی می‌توان از این ظرفیت‌ها به بهترین شکل استفاده نمود؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی و از لحاظ ماهیت جزء دسته کیفی است که با روش رویکرد ترکیبی در نظریه داده‌بنیاد به انجام رسید به‌طوری‌که در تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز (براساس اصول گلیزر)^۱ و کدگذاری محوری-انتخابی (با الهام از الگوی پارادایمی اشتراوس و کوربین)^۲ انجام شد. این تلفیق آگاهانه به منظور حفظ اصالت داده‌ها از یکسو و ارائه مدلی ساختاریافته برای سیاستگذاری از سوی دیگر صورت گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل رؤسا و دبیران کل اسبق کمیته ملی المپیک ایران و اساتید مدیریت ورزشی صاحب‌نظر در حوزه دیپلماسی ورزشی است. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان جمع‌آوری شد و تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد و نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰۲۲ برای تحلیل داده‌ها استفاده گردید.

در این بخش ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های مورد مطالعه در قالب متغیرهای سمت، رشته تحصیلی، تحصیلات و حوزه فعالیت قرار داشتند که در جدول ۱ تشریح گردید.

در این پژوهش با مصاحبه از ۱۳ نمونه اشباع نظری حاصل شد به‌طوری‌که با انجام مصاحبه با این افراد، تشخیص محقق و گروه تحقیق این بود که اطلاعات گردآوری شده به نقطه اشباع رسیده و نیازی به انجام مصاحبه‌های بیشتر نیست.

یافته‌های پژوهش

بر مبنای اطلاعات به‌دست آمده از دو مرحله کدگذاری باز و انتخابی (که از کدگذاری باز (براساس اصول گلیزر) و کدگذاری محوری-انتخابی (با الهام از الگوی پارادایمی اشتراوس و کوربین) می‌باشد)، محقق در ادامه به پاسخگویی سؤالات تحقیق در قالب کدهای به‌دست آمده مبادرت ورزیده است.

1. Glaser
2. Strauss & Corbin

جدول ۱. مشخصات نمونه‌های تحقیق

ردیف	سمت	رشته تحصیلی	تحصیلات	حوزه فعالیت	
				اجرائی	بین الملل
۱	رئیس سابق کمیته - عضو علمی دانشگاه	فیزیولوژی ورزشی	دکتری تخصصی	*	*
۲	دبیر سابق کمیته ملی المپیک و رئیس سابق فدراسیون	مدیریت بازرگانی	کارشناسی ارشد	*	*
۳	رئیس فدراسیون- عضو هیئت اجرایی کمیته	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	*
۴	رئیس سابق فدراسیون- عضو اسبق هیئت اجرایی کمیته	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	*
۵	رئیس سابق فدراسیون- عضو اسبق هیئت اجرایی کمیته	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	*
۶	رئیس فدراسیون- عضو هیئت اجرایی کمیته	فیزیولوژی ورزشی	دکتری تخصصی	*	*
۷	عضو هیئت رئیسه کمیته- رئیس فدراسیون	دکتری دندانپزشکی	دکتری تخصصی	*	*
۸	مدیر امور بین الملل کمیته	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	*
۹	رئیس سابق فدراسیون- عضو اسبق هیئت اجرایی کمیته	تربیت بدنی	دکتری تخصصی	*	*
۱۰	خزانه دار و عضو اسبق هیئت اجرایی	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	*
۱۱	پژوهشگر حوزه دیپلماسی ورزشی	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	
۱۲	پژوهشگر حوزه دیپلماسی ورزشی	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	
۱۳	پژوهشگر حوزه دیپلماسی ورزشی	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی	*	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

جدول ۲. کدهای اولیه و کدبندی ثانویه (متمرکز) مفهومی‌های توسعه دیپلماسی ورزش براساس

قابلیت‌های کمیته ملی المپیک

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
تثبیت کمیته ورزش کشور	توانمندی	بهبود شرایط	مفهوم‌های

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
نقش آفرینی مدیریت ورزش کشور	ورزش	کمیته ملی	توسعه
عدم تغییرات پی‌درپی مدیران ورزش کشور برای برقرار	کشور در		دیپلماسی
ارتباطات بین‌المللی	توسعه		در ورزش
استفاده از برندینگ ورزشکاران بر توسعه دیپلماسی ورزش کشور	دیپلماسی		کشور
توانایی تعامل و لابی‌گری مدیران ورزش کشور			
نفوذ در بین کشورهای منطقه به‌خصوص کشورهای اسلامی برای کسب میزبانی و برگزاری مسابقات مانند مسابقات کشورهای اسلامی			
آشنایی با فرهنگ‌های مختلف با تبادل مربی و ورزشکار با سایر کشورها			
رشد فردی و اجتماعی ورزشکاران از طریق دیپلماسی ورزش کشور	اثرات اجتماعی و فرهنگی در توسعه ورزش کشور		
استفاده از ورزش برای ارتقای تفاهم فرهنگی و ارزش‌های مشترک میان ورزشکاران کشورهای مختلف			
استفاده از ورزش به‌عنوان ابزاری برای ایجاد و تقویت روابط فرهنگی و آموزشی در بین ورزشکاران و فدراسیون‌های ملی کشورها			
ترویج صلح و تفاهم مشترک بین کشورها از طریق دیپلماسی ورزشی			
استفاده هوشمندانه و استراتژیک از ورزش برای ایجاد و تقویت روابط بین‌الملل			
تقویت روحیه تیمی رهبری و توانمندی‌های فردی در ورزشکاران			
استفاده از ورزش به‌عنوان ابزاری برای ایجاد و تقویت روابط بین‌المللی در بین ورزشکاران و فدراسیون‌های ملی کشورها	تقویت ارتباطات بین‌المللی	تقویت ارتباطات بین‌المللی	تقویت ارتباطات بین‌المللی
جذابیت ورزش نسبت به دیگر پدیده‌ها برای برقراری ارتباطات			ورزش کشور
دعوت از دیپلمات‌ها و مقامات کشورهای مختلف برای حضور در رویدادهای ورزشی کشور			
استفاده از ورزش به‌عنوان ابزاری برای ایجاد و تقویت روابط دیپلماتیک میان کشورها			

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
تعامل با نظام بین الملل			
مدیریت روابط بین الملل			ایجاد یک نهاد نظارتی برای پیشبرد دیپلماسی ورزش
			برنامه ریزی برای آموزش قوانین و پروتکل های بین المللی
			فراگیری آداب و نحوه رایزنی بین المللی و ارتباط با کشورها
			برقرای ارتباطات از طریق ورزش کشور با دیگر کشورها برای پیشبرد اهداف ملی
توسعه تعاملات بین المللی			گرفتن امتیازات برای کشور از طریق برقراری دیپلماسی ورزش کشور
			تعامل برای اعزام راحت ورزشکاران ملی از طریق ورزش کشور
			برگزاری برنامه های آموزشی و کارگاه های آموزشی مشترک در زمینه های ورزش و علوم ورزشی بین کمیته های ملی المپیک کشورها
			استفاده از ورزش به عنوان یه ابزار برای تقویت روابط بین المللی و همکاری بین کشورها

مأخذ: یافته های پژوهش

نتایج نشان داد که مفهوم های توسعه دیپلماسی ورزش براساس قابلیت های کمیته ملی المپیک از ۲ مقوله گزینشی، ۵ مؤلفه محور و ۲۶ کد مستخرج شده تشکیل شده است.

جدول ۳. کدهای اولیه و کدبندی ثانویه (متمرکز) عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزش

براساس قابلیت های کمیته ملی المپیک

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
اهداف و استراتژی های دیپلماسی کمیته ملی المپیک کشور	اهداف داخلی	اهداف و سیاست ها	عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی
توانایی ها و منابع مالی و انسانی کمیته	اهداف داخلی	اهداف و سیاست ها	عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی
نگرش و رویکرد مدیریتی کمیته نسبت به توسعه دیپلماسی هماهنگی و همکاری با سایر کمیته ها و سازمان های مرتبط روابط بین المللی کمیته با سایر کشورها و سازمان ها شناخت و فرصت های موجود در بازارهای جهانی برای توسعه دیپلماسی	اهداف خارجی	اهداف و سیاست ها	عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
تبلیغات و ارتباطات بین‌المللی کمیته برای جلب توجه و حمایت بیشتر	سیاست‌های حمایتی ورزش کشور	سیاست‌های حمایتی دولت	
ارتقای سطح و شهرت المپیک ایران در سطح بین‌الملل			
حمایت‌های دولت از ورزش کشور از طریق تدوین سیاست‌های حمایتی			
هم‌راستایی نهادهای وابسته به دولت در ترویج دیپلماسی ورزش کشور			
تأمین بودجه کافی برای برگزاری رویدادهای ورزشی کشور			
اعزام تیم‌های ورزشی به مسابقات بین‌المللی			
جذب حامیان مالی و اسپانسرها	عوامل اقتصادی و مالی		
تأمین بودجه و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های تحقیقاتی مشترک			
اختصاص بودجه مشخص و کافی از سوی دولت			
برنامه‌ریزی برای جذب منابع مالی	داشتهن نقشه راه برای راهبران ورزش کشور در عرصه بین‌المللی	تعیین برنامه و سیاست‌ها	
ارتباط‌گیری رؤسای فدراسیون‌ها با عناصر خارجی			
شناسایی افراد مؤثر در سازمان متبوع از سوی مدیران کمیته			
مشخص کردن نحوه ارتباط‌گیری از سوی مدیران کمیته			
داشتهن برنامه برای آینده در فدراسیون‌های جهانی			
تلاش برای دستاورهای بخشی نه فردی			
سیاست‌گذاری کلان در ارتباطات و دیپلماسی ورزش			
عقد تفاهم‌نامه‌های بین‌المللی از سوی ورزش کشور			
داشتهن سیاست واحد برای دیپلماسی از طریق ورزش کشور	سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی		
داشتهن برنامه استراتژیک جامع و مانع برای دیپلماسی			
داشتهن تفکر استراتژیک برای دیپلماسی	استفاده از ظرفیت ورزش کشور برای		
حضور مستمر و کیفی در بازی‌های المپیک تابستانی و زمستانی			
شرکت در رویدادهای مختلف با حضور ورزشکاران نخبه و			

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
مسئولین مستعد	تقویت روابط	استفاده از ظرفیت های ورزش کشور	
شرکت در کنفرانس های علمی جهت تبادل افکار و تثبیت جایگاه علمی ورزش کشور	بین الملل		
اعزام تیم های ورزشی به مسابقات آسیایی و جهانی و نیز سایر رقابت های بین المللی			
دعوت از چهره های مطرح سیاسی و کشور در برنامه های رویدادهای ورزش کشور			
میزبانی از مسابقات و رویدادهای بین المللی ورزشی در ایران			
دعوت از تیم های خارجی به ایران برای برگزاری مسابقات ورزشی			
تبادلات علمی و آموزشی در حوزه ورزش، از جمله برگزاری کارگاه ها، کنفرانس ها و دوره های آموزشی			
توانمندسازی و پرورش خبرنگاران، گزارشگران، مفسران ورزشی به عنوان رکنی از صحنه گردانان دیپلماسی ورزشی			
اثرگذاری فرهنگی و ارزش های کشور میزبان بر رویدادهای بین المللی ورزشی			
بهبود و توسعه زیرساخت های ورزشی کشور			
ظرفیت شناسی و ایجاد ظرفیت ایرانیان خارج از کشور در راستای توسعه دیپلماسی ورزش کشور	توانمندسازی		
پررنگ کردن نقش ورزش کشور در سیاست های ارتباطی و تعاملی کشور	ظرفیت ها		
جذب و توانمندسازی منابع انسانی ورزش کشور با رویکرد ترفیع دیپلماسی ورزشی			

مأخذ: یافته های پژوهش

نتایج نشان داد که عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزش براساس قابلیت های کمیته ملی المپیک از ۳ مقوله گزینشی، ۸ مقوله محوری و ۴۰ کد مستخرج شده تشکیل شده است.

جدول ۴. کدهای اولیه و کدبندی ثانویه (متمرکز) راهبردهای توسعه دیپلماسی ورزش براساس

قابلیت های کمیته ملی المپیک

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
----------------	----------	-----------	------------

مقوله اصلی	کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه (باز)
راهبردهای زیرساختی و مالی		تأمین منابع مالی	تأمین بودجه‌های لازم از سوی دولت برای برگزاری رویدادهای ورزشی
			تأمین مالی دولت برای اعزام تیم‌های ورزشی به مسابقات برون‌مرزی
			توسعه زیرساخت‌های درآمدزایی پایدار برای فدراسیون‌های ورزشی
			مشارکت و جذب بخش خصوصی برای حمایت مالی و اسپانسرها از رویدادهای ورزشی
			جذب اسپانسرها و تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در ورزش
			به‌روزرسانی امکانات و تجهیزات برای میزبانی مسابقات و تورنمنت‌های بین‌المللی در ایران
			داشتن زیرساخت‌های مناسب برای برگزاری کمپ‌های تمرینی مشترک با تیم‌های ورزشی خارجی.
			سرمایه‌گذاری در توسعه و بهبود زیرساخت‌های ورزشی
			تأسیس مراکز تخصصی ورزشی با تجهیزات مدرن و امکانات رفاهی برای ارتقای کیفیت تمرینات و مسابقات
			بهبود ارتباطات، ارتقای کیفیت آموزش و تمرینات افزایش دسترسی به منابع اطلاعاتی و تقویت تعاملات بین‌المللی
			استفاده از فناوری‌های رسانه‌ای برای برگزاری جلسات و برگزاری رویدادهای ورزشی
			استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای ارتباط با کمیته‌ها، ورزشکاران و مخاطبان بین‌المللی ورزشی
			برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های مجازی برای مربیان، داوران و ورزشکاران با استفاده از پلتفرم‌های آموزش آنلاین
			حضور فعال در محیط رسانه‌ای و تبلیغاتی ورزش ایجاد و اشتراک‌گذاری برنامه‌های تمرینی و آموزشی دیجیتال
			پویایی و شفاف‌سازی فناوری اطلاعات در عرصه‌های مختلف دیپلماسی ورزشی

مقاله اصلی	کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه (باز)
			ایجاد و دسترسی به کتابخانه‌ها و منابع دیجیتال ورزشی شامل مقالات علمی، کتاب‌ها، ویدئوهای آموزشی و داده‌های آماری
			ایجاد پلتفرم‌های همکاری بین‌المللی: توسعه پلتفرم‌های همکاری بین‌المللی برای تبادل اطلاعات، برنامه‌ریزی مشترک و همکاری در پروژه‌های ورزشی بین‌المللی
			حضور مستمر و کیفی در بازی‌های تابستانی و زمستانی
			شرکت در رویدادهای مختلف با حضور ورزشکاران نخبه و مسئولین مستعد
			شرکت در کنفرانس‌های علمی جهت تبادل افکار و تثبیت جایگاه علمی ورزش کشور
			اعزام تیم‌های ورزشی به مسابقات آسیایی و جهانی و نیز سایر رقابت‌های بین‌المللی
		استفاده از ظرفیت‌های ورزش کشور	دعوت از چهره‌های مطرح سیاسی و کشور در برنامه‌های رویدادهای ورزش کشور
		برای بهبود وضعیت دیپلماسی	میزبانی از مسابقات و رویدادهای بین‌المللی ورزشی در ایران
			دعوت از تیم‌های خارجی به ایران برای برگزاری مسابقات ورزشی
			تبادلات علمی و آموزشی در حوزه ورزش، از جمله برگزاری کارگاه‌ها، کنفرانس‌ها و دوره‌های آموزشی
			در نظر داشتن خبرنگاران، گزارشگران، مفسران ورزشی به عنوان صحنه‌های دیپلماسی ورزشی
			اثرگذاری فرهنگ و ارزش‌های کشور میزبان بر رویدادهای بین‌المللی ورزشی
			انعقاد تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهای همکاری با کمیته‌های المپیک کشور های دیگر
		بهبود و تقویت روابط خارجی	همکاری با سفارت‌ها و کنسولگری‌های ایران در کشورهای مختلف برای تسهیل امور ویزا و هماهنگی‌های لازم برای اعزام تیم‌های ورزشی
			مانع‌زدایی قانونی برای برگزاری رویدادهای ورزشی کشور با همکاری دیگر کشورها

مقوله اصلی	کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه (باز)
راهبردهای مدیریتی	مدیریت راهبردی	مدیریت کارآمد	تدوین راهبردهای هدفمند و بلندمدت ورزش کشور برای حضور در رویدادهای بین‌المللی
			تهیه نقشه راه جهت بهره‌برداری حداکثری از دیپلماسی ورزشی برای توسعه دیپلماسی ورزش کشور در سایر عرصه‌ها
			برنامه‌ریزی جهت کسب کرسی‌های بین‌المللی برای تأثیرگذاری در تصمیم‌گیری‌های کلان ورزشی کشور
			تدوین راهبردهای هدفمند و بلندمدت ورزش قهرمانی ورزش کشور برای حضور در رویدادهای بین‌المللی
			تقدم منفعت کمیته به منفعت فردی بین مدیران کمیته
			تشکیل کارگروه برنامه‌ریزی فعالیت‌های بین‌الملل با عضویت صاحب‌نظران حوزه ورزش کشور
			تغییر نگرش مدیران کمیته نسبت به نحوه توسعه روابط فراملی
			آگاهی مدیران حوزه ورزش کشور نسبت به اهمیت توسعه دیپلماسی
			آموزش و تربیت مربیان و داوران با معیارهای بین‌المللی برای افزایش کیفیت و اعتبار ورزش کشور
			تشویق ورزشکاران به شرکت در برنامه‌های تبادلی و رویدادهای منطقه‌ای و بین‌المللی
آموزش منابع انسانی کارآمد			استفاده از اشخاص با دانش و متخصص در مدیریت و برگزاری رویدادهای ورزشی
			تربیت نیروی متخصص روابط بین‌الملل در ورزش
			آموزش قوانین و پروتکل‌های بین‌المللی
			برگزاری کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی و ورزشی با حضور کارشناسان و متخصصان بین‌المللی
			برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی برای مربیان و داوران با مشارکت متخصصان بین‌المللی
			آموزش اصول و مبانی روابط بین‌الملل
مأخذ: یافته‌های پژوهش			

نتایج نشان داد که راهبردهای توسعه دیپلماسی کمیته ملی المپیک کشور از ۳ مقوله گزینشی، ۸ مقوله محوری و ۴۹ کد مستخرج شده تشکیل شده است. جدول ۵. کدهای اولیه و کدبندی ثانویه (متمرکز) پیامدهای توسعه دیپلماسی ورزش براساس قابلیت‌های کمیته ملی المپیک

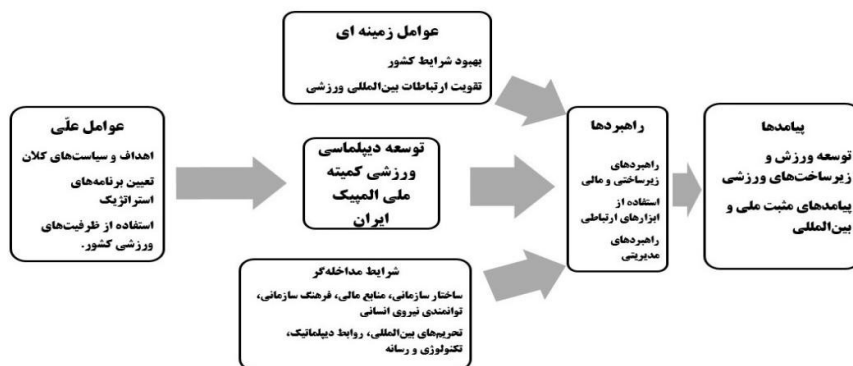
مقوله اصلی	کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه (باز)
پیامدهای توسعه دیپلماسی	توسعه ورزش و زیرساخت‌های ورزش کشور	توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای	الگوسازی ورزشی ورزشکاران در جامعه
			ایجاد ظرفیت های جدید در حوزه ورزش قهرمانی در
			تعامل با سایر کشورها
			بهبود جایگاه ورزش کشور در عرصه‌های ملی و بین‌المللی
			توسعه ورزش قهرمانی جهت کسب رتبه و مقام‌های برتر در رویدادهای بین‌المللی ورزشی
			توسعه امکانات کشور
			زیرساخت‌ها و تجهیزات ورزشی
			جذب سرمایه‌گذاری و حمایت‌های مالی
			توسعه گردشگری ورزشی و رونق اقتصادی کشور
			ایجاد زمینه مناسب جهت ارتباط دولت‌ها و کاهش انزوای سیاسی
			کاهش تحریم‌های اقتصادی از طریق ارتباطات ورزشی
			ارتقای جایگاه بین‌المللی ورزش کشور
			افزایش مشارکت و تبادل علمی و ورزشی
			گسترش صلح و دوستی بین جامعه کشور از طریق ورزش
پیامدهای مثبت ملی و بین‌المللی	توسعه صلح، دوستی و امنیت	کاهش انزوای سیاسی و تحریم‌های اثرگذار بر جامعه کشور	کاهش تنش و درگیری بین دولت‌ها
			افزایش روابط ارزشمند در چارچوب قوانین ورزشی بین فدراسیون ها و ورزشکاران
			کاهش تبعیض نژادی بین ورزشکاران در رویدادهای بین‌المللی ورزشی
			جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان پرچم‌دار صلح و دوستی از طریق ورزش در بین کشورهای منطقه
			افزایش عزت‌نفس و غرور ملی با موفقیت در عرصه‌های
		دستاوردهای	

کد اولیه (باز)	کد محوری	کد گزینشی	مقوله اصلی
بین‌المللی ورزش کشور	فرهنگی و اجتماعی		
ایجاد تصویر مثبت در اذهان جامعه نسبت به مربیان و ورزشکاران			
سربلندی و اشتیاق ملت با موفقیت در رویدادهای بین‌المللی ورزش کشور			
نمایش توانایی ملت، دولت و ورزش کشور در عرصه‌های بین‌المللی ورزش			
انتقال فرهنگ، آداب و رسوم و سنت‌ها در رویدادهای بین‌المللی ورزشی			
افزایش همکاری و تعامل بین ورزش کشور و سایر وزارتخانه‌ها و نهادهای ورزشی			
تصویر مثبت از کشور میزبان در اذهان شرکت‌کنندگان سایر کشورها			
گسترش و تقویت هویت ملی با موفقیت در عرصه‌های بین‌المللی ورزش کشور			
فرصت برای تبلیغ کشور میزبان در رویدادهای بین‌المللی ورزش کشور			
خستگی نمودن تبلیغات سوء دشمنان با حضور فعال در عرصه‌های بین‌المللی ورزش			
ورزشکاران دانشجو به‌عنوان سفیران انقلاب اسلامی در میادین بین‌المللی ورزشی			
افزایش عزت نفس و غرور ملی با موفقیت در عرصه‌های بین‌المللی ورزش کشور			

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج نشان داد که پیامدهای توسعه دیپلماسی کمیته ملی المپیک کشور از ۲ مقوله گزینشی، ۵ مؤلفه و ۳۰ کد مستخرج شده تشکیل شده است. براساس ترکیب لایه‌های ارائه شده در صفحات قبل، مدل نهایی پژوهش به شرح زیر است:

شکل ۱. مدل نهایی پژوهش

مأخذ: یافته‌های پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

ورزش به‌عنوان یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های مستمر مردم در اکثر کشورها شناخته شده است. به همین منظور زبان مشترکی برای انتقال پیام در بین ملل مختلف ایجاد نموده است تا آنجا که در توسعه دیپلماسی عمومی ورزش به‌عنوان یکی از عوامل مهم در ارتقا و گسترش روابط بین‌المللی شناخته می‌شود و به‌کارگیری همه ظرفیت‌های موجود در آن برای ایجاد روابط دوستانه و توسعه همکاری‌های مثبت در میان کشورهای مختلف ضروری است. از این رو ساختار پارادایمی ارائه شده در پژوهش حاضر برای توسعه دیپلماسی ورزشی ایران مبتنی بر قابلیت‌های کمیته ملی المپیک، با تفکیک مقوله‌ها و مؤلفه‌ها، مسیری شفاف برای درک فرآیند دیپلماسی ورزشی ایران ترسیم می‌کند.

۱. معرفی مقوله‌ها و مؤلفه‌های مدل نهایی پژوهش:

الف) عوامل زمینه‌ای (شرایط کلی و محیطی که بستر توسعه دیپلماسی ورزشی را شکل می‌دهند):

مؤلفه‌ها:

- ۱) بهبود شرایط کشور: شامل ارتقای زیرساخت‌های ورزشی، اصلاح قوانین مرتبط با ورزش و تقویت همکاری بین نهادهای دولتی و غیردولتی مانند ساخت ورزشگاه‌های استاندارد مطابق با معیارهای بین‌المللی.

۲) تقویت ارتباطات بین‌المللی ورزشی: افزایش مشارکت در رویدادهای جهانی و سرمایه‌گذاری در کسب کرسی‌های مؤثر و میزبانی رویدادهای مهم مانند تصویب «بودجه اختصاصی برای حمایت از میزبانی رویدادهای ورزشی بین‌المللی»

ب) عوامل علی (عواملی که مستقیماً بر شکل‌گیری و جهت‌گیری دیپلماسی ورزشی تأثیر می‌گذارند):
مؤلفه‌ها:

- ۱) اهداف و سیاست‌های کلان: همسوسازی دیپلماسی ورزشی با اسناد بالادستی مانند سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و برنامه‌های توسعه اقتصادی مانند هدف‌گذاری برای کسب ۱۰ میزبانی بین‌المللی تا ۱۴۰۵
- ۲) تعیین برنامه‌های استراتژیک: طراحی نقشه راه مبتنی بر سوات^۱ (تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها، تهدیدها) مانند برنامه ۵ ساله توسعه ورزش‌های مدال‌آور
- ۳) استفاده از ظرفیت‌های ورزشی کشور: بهره‌گیری از ورزش‌های سنتی و محبوب (مانند کشتی) به‌عنوان ابزار دیپلماسی فرهنگی مانند برگزاری مسابقات کشتی فرنگی ایران-روسیه در تهران (۱۴۰۲).

ج) شرایط مداخله‌گر (عواملی که اجرای راهبردها را تسهیل یا محدود می‌کنند):
مؤلفه‌ها:

- ۱) ساختار سازمانی: چابک‌سازی تشکیلات کمیته ملی المپیک و تفویض اختیارات به مدیران ارشد مانند ایجاد «واحد دیپلماسی ورزشی» در ساختار سازمانی.
- ۲) منابع مالی: تأمین بودجه از طریق مشارکت بخش خصوصی و جذب اسپانسرها مانند همکاری بانک ملی با فدراسیون فوتبال برای حمایت از لیگ برتر.
- ۳) تحریم‌های بین‌المللی: استفاده از دیپلماسی ورزشی برای کاهش اثرات تحریم‌ها مانند میزبانی مسابقات کبدی قهرمانی جوانان جهان علیرغم محدودیت‌های بانکی.

د) راهبردها (اقدامات عملیاتی برای دستیابی به اهداف دیپلماسی ورزشی):
مؤلفه‌ها:

۱) راهبردهای زیرساختی و مالی: ساخت سالن‌های چندمنظوره و توسعه ورزش‌های الکترونیک^۱ مانند افتتاح سالن‌های جدید مجموعه ورزشی انقلاب در تهران (۱۴۰۲).

۲) استفاده از ابزارهای ارتباطی: به‌کارگیری رسانه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های دیجیتال برای معرفی دستاوردها مانند پخش زنده مسابقات قهرمانی قاره‌ای در اینستاگرام یا یوتیوب.

۳) راهبردهای مدیریتی: آموزش مدیران ارشد در حوزه مذاکرات بین‌المللی و حقوق ورزشی مانند دوره آموزشی «دیپلماسی ورزشی» در دانشگاه تهران با مشارکت کمیته بین‌المللی المپیک.

ه) پیامدها (نتایج بلندمدت اجرای راهبردها):
مؤلفه‌ها:

۱) توسعه ورزش و زیرساخت‌های ورزشی: افزایش ۳۰ درصدی تعداد ورزشگاه‌های استاندارد تا ۱۴۰۵ (گزارش وزارت ورزش).

۲) پیامدهای مثبت ملی و بین‌المللی: بهبود تصویر ایران در رسانه‌های جهانی، مانند جذب ۵۰۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری خارجی در بخش ورزش (گزارش کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (آنکتاد)^۲، ۲۰۲۴).

این مدل نشان می‌دهد که چگونه بهبود شرایط زمینه‌ای، برنامه‌ریزی استراتژیک و مدیریت چالش‌ها (مانند تحریم‌ها) می‌تواند به پیامدهای ملموس ملی و بین‌المللی منجر شود که همسو با یافته‌های تحقیقات داخلی همچون موسوی گرگری و همکاران (۲۰۲۲) که به طراحی مدل عوامل اثرگذار بر ارتقای دیپلماسی ورزشی ایران پرداخته بودند است زیرا ایشان نیز نتیجه گرفتند شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر بر راهبردها (۰/۴۲) و (۰/۳۱) و اثر ارتقای دیپلماسی ورزشی بر راهبردها (۰/۳۵) و راهبردها بر پیامدها (۰/۷۰) معنی‌دار بودند. لذا با همکاری سازنده بین سازمان‌های اجرایی ورزش کشور و در دستور کار قرار دادن و استفاده از پتانسیل ورزش بین‌الملل توسط این سازمان‌ها، می‌توان به بهبود شرایط موجود و در نتیجه ارتقای دیپلماسی ورزشی ایران امیدوار بود و نیز نتایج تحقیق پیمان‌فر و همکاران

1. eSports
2. UNCTAD

(۲۰۲۱) که اظهار داشتند ایران برای دست‌یافتن به توسعه‌یافتگی در حوزه دیپلماسی ورزشی با سه دسته چالش راهبردی فکری، رفتاری و ساختاری روبه‌رو است. همچنین برای توسعه‌یافتگی به تمرکز بر راهبردهای کلان‌برندسازی و اعتباربخشی، تعامل‌گرایی با جهان و توانمندسازی ظرفیت‌ها نیازمند است. نتایج این پژوهش می‌تواند به‌عنوان راهنمایی برای سیاستگذاری کلان‌دولت ایران در حوزه دیپلماسی عمومی قرار گیرد. همسو با یافته‌های تحقیقات خارجی مانند وون و چیو^۱ (۲۰۲۰) است که در این راستا اعلام داشتند، جغرافیای سیاسی هر کشور در سطوح محلی و ملی به‌عنوان مؤلفه‌های علی است که موفقیت و شکست میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ را تعیین می‌کند.

مدل حاضر بر سه محور اصلی تأکید دارد: تقویت زیرساخت‌ها و منابع مالی، گسترش ارتباطات بین‌المللی و هماهنگی با سیاست‌های کلان کشور که این مؤلفه‌ها با پژوهش مورای^۲ (۲۰۱۲) که بیان می‌کند ورزش به‌عنوان یک ابزار دیپلماتیک می‌تواند انزوا را کاهش دهد و ثبات و امنیت را برای کشور به ارمغان آورد، همسو است و با مطالعاتی مانند پژوهش‌های سمیعی و فتحی (۲۰۱۲) و زارع و همکاران (۲۰۲۳) همخوانی دارند که بهبود زیرساخت‌ها و تعاملات فرامرزی را به‌عنوان پیش‌نیازهای توسعه دیپلماسی ورزشی معرفی می‌کنند. از سوی دیگر، تجربیات موفق کشورهایمانند چین (میزبانی المپیک ۲۰۰۸ و دیپلماسی پینگ‌پنگ)، ژاپن (المپیک ۲۰۲۰ و توسعه لیگ حرفه‌ای فوتبال) و قطر (میزبانی جام جهانی ۲۰۲۲) نشان می‌دهد که ورزش می‌تواند به‌عنوان ابزاری کارآمد برای ارتقای تصویر ملی و کاهش تنش‌های سیاسی عمل کند (شریعتی فیض‌آبادی و همکاران، ۲۰۱۹). این نمونه‌ها مؤید آن است که مدل پیشنهادی ایران، با تأکید بر اخذ میزبانی رویدادهای بین‌المللی و استفاده از ورزش‌های ریشه‌دار در فرهنگ ملی (مانند کشتی)، از پتانسیل بالایی برای تقویت جایگاه ایران در عرصه جهانی برخوردار است. با این حال، مدل حاضر با چالش‌های منحصربه‌فردی نیز روبه‌روست از جمله تحریم‌های بین‌المللی و محدودیت‌های ناشی از آن که مانعی جدی در مسیر تعاملات ورزشی ایران محسوب می‌شوند. این چالش در تحقیقات سایر کشورها، کمتر مورد توجه قرار گرفته است و نیازمند راهبردهای بومی نظیر توسعه همکاری‌های منطقه‌ای (از طریق سازمان‌هایی مانند شورای المپیک آسیا) و

1. Won & Chiu
2. Murray

استفاده از ظرفیت‌های دیپلماسی عمومی است. افزون‌براین، اگرچه مدل ارائه شده از نظر مفهومی جامعیت دارد و با نظریه‌های توسعه پایدار همسوست، کمبود داده‌های کمی و عدم توجه کافی به نقش رسانه‌ها در بازتاب دستاوردهای ورزشی، از محدودیت‌های آن به شمار می‌روند. برای نمونه، تجربه قطر در جام جهانی ۲۰۲۲ نشان داد که رسانه‌ها نقشی کلیدی در انتقال پیام‌های دیپلماتیک ایفا می‌کنند (اصغری ثانی و رنجکش، ۲۰۱۴)؛ موضوعی که در مدل ایران نیازمند بازنگری است.

نتایج پژوهش نشان داد که عوامل زمینه‌ای شناسایی شده مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزشی ایران مبتنی بر قابلیت‌های کمیته ملی المپیک، شامل ۲ مؤلفه فرعی بهبود شرایط کشور و تقویت ارتباطات بین‌المللی ورزشی است که نتایج حاصل از پژوهش در این بخش با نتایج پژوهش فتاحی میلانی و همکاران (۲۰۲۲) که اعلام داشتند با استفاده از ظرفیت‌های توریستی و زیرساختی ورزشی کشور می‌توان شرایط ورزش کشور را از طریق دیپلماسی ورزشی بهبود بخشید و یافته‌های پیمان‌فر و همکاران (۲۰۲۱) که نتیجه گرفتند در بین راهبردهای کلان توسعه دیپلماسی ورزشی، توانمندسازی ظرفیت‌ها از بیشترین راهبرد برخوردار است و میرزاییوا^۱ (۲۰۲۴) که با مطالعه و تجزیه و تحلیل نمونه‌های تاریخی و معاصر، ازجمله تحریم‌های دیپلماتیک، حرکات نمادین و تبادلات فرهنگی، نشان داد که چگونه المپیک به‌عنوان بستری برای تعامل دیپلماتیک، فراتر از اختلافات سیاسی و ترویج همزیستی مسالمت‌آمیز عمل می‌کند و اعلام داشت دیپلماسی ورزشی به‌عنوان ابزاری مهم در روابط بین‌الملل معاصر ظهور کرده است و از قدرت رویدادهای ورزشی مانند بازی‌های المپیک برای تقویت گفتگو، همکاری و تفاهم بین ملت‌ها بهره می‌برد. این تحقیق نقش دیپلماسی ورزشی را از طریق مطالعه موردی بازی‌های المپیک بررسی می‌کند و بر تأثیر آن بر روابط بین‌الملل و ادراکات جهانی تمرکز دارد، همخوانی دارد.

یافته‌های تحقیق نشان داد که عوامل علی‌شناسایی شده مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزشی ایران مبتنی بر قابلیت‌های کمیته ملی المپیک، شامل ۳ مؤلفه فرعی اهداف و سیاست‌های کلان، تعیین برنامه‌های استراتژیک و استفاده از ظرفیت‌های ورزشی کشور است. همانطور که وانگ^۲ (۲۰۲۴) نشان داد که سیاستگذاری موفق و صحیح در برقراری

1. Mirzayeva
2. Wang

ارتباطات بین‌المللی برای رویدادهای ورزشی نه تنها می‌توانند توجه مخاطبان جهانی را جلب کنند بلکه می‌توانند به‌طور مؤثر ارزش‌های فرهنگی و تصویر ملی کشور میزبان را منتقل کنند که این امر با یافته‌های تحقیقات ملکوتیان (۲۰۰۹) و پیمان‌فر و همکاران (۲۰۲۱) می‌باشد به‌طوری‌که پیمان‌فر و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود یکی از عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی را سیاست‌ها و برنامه‌ها و مفاهیمی همچون ارزش‌های جهانی، ساختار، چشم‌انداز و سیاست‌گذاری معرفی کرد. کوبیرکی^۱ (۲۰۱۹) اظهار داشت که هم دیپلماسی ورزشی که به شکل‌دهی روابط با سایر کشورها و هم به تأثیرگذاری بر تصویر بین‌المللی یک کشور معطوف است، جدا از ابعاد خارجی خود، بر عموم مردم داخلی نیز تأثیر می‌گذارد. ملکوتیان (۲۰۰۹) نیز این‌گونه بیان می‌کند که ورزش از طریق تحکیم ارزش‌های انسانی و همبستگی ملی و افزایش مشارکت سیاسی بر سیاست تأثیر می‌نهد و البته خود نیز به‌ویژه در زمان برگزاری المپیک بین‌المللی مورد استفاده قدرت‌های جهانی واقع می‌گردد. در این بین اصل بر برنامه‌ریزی صحیح است که می‌تواند حرکت این پدیده را منظم‌تر و با سرعت بیشتر دنبال کند؛ به‌خصوص اگر در این بین چشم‌انداز مطلوب تعیین شده باشد. به‌طور خلاصه می‌توان بیان کرد که برنامه‌ریزی و سیاستگذاری مطلوب و صحیح می‌تواند حرکت این پدیده ورزش را منظم‌تر و با سرعت بیشتر دنبال کند؛ به‌خصوص اگر در این بین چشم‌انداز مطلوب تعیین شده باشد.

نتایج پژوهش نشان داد که شرایط مداخله‌گر شناسایی شده مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزشی ایران مبتنی بر قابلیت‌های کمیته ملی المپیک، شامل ۳ مؤلفه فرعی بهبود ساختار سازمانی، منابع مالی و تحریم‌های بین‌المللی است که نتایج پژوهش در این بخش با نتایج پژوهش قاسمی و همکاران (۲۰۱۸) و صباغیان^۲ (۲۰۱۵) همخوان و همسو می‌باشد؛ نتایج تحقیق قاسمی و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که ساختار کمیته ملی المپیک به فدراسیون‌ها و کمیته‌هایی از جمله واحد بین‌الملل متناظر با ساختار کمیته بین‌المللی^۳ نیاز دارد. در عصر حاضر یک تحول کیفی در عرصه دیپلماتیک به‌وقوع پیوسته است؛ تحولی که باعث جایگزینی قدرت نرم به‌جای قدرت سخت شده است. تحولات عرصه بین‌المللی و قدرت گرفتن بیش‌ازپیش بازیگران غیردولتی، موجب بروز تحولاتی در چگونگی عملکرد

1. Kobierecki

2. Sabaghian

3. International Olympic Committee (IOC)

دیپلماسی شده است. چنین تغییراتی، دیپلماسی سنتی را که بر مبنای تعامل میان دولت‌ها قرار دارد، با چالش مواجه کرده است (مرادی، ۲۰۲۳) و کاهش نقش انحصاری دولت‌ها را به دنبال داشته است. کاهشی که زمینه ورود کنشگران غیردولتی را برای ورود به روابط بین‌الملل و دیپلماسی کشورها فراهم کرده است.

راهبردهای توسعه دیپلماسی ورزش براساس قابلیت‌های کمیته ملی المپیک مورد بررسی قرار گرفت و تأمین مالی اولین عاملی بود که شناسایی شد. با تأمین مالی مناسب، همانطور که تحقیقات سایر محققان داخلی از جمله محمدحسن همکاران (۲۰۲۳) و زارع و همکاران (۲۰۲۳) تأکید کرده اند، کمیته ملی المپیک قادر خواهند بود برنامه‌های ورزشی بین‌المللی را به‌طور مؤثرتر اجرا کنند، از جمله برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی که می‌تواند به ایجاد روابط نزدیک‌تر با کشورهای دیگر منجر شود. این منابع مالی به کمیته ملی اجازه می‌دهد تا به جذب ورزشکاران و تیم‌های بین‌المللی، برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های مشترک بپردازند و همچنین به تقویت زیرساخت‌های ورزشی و تجهیز امکانات کمک کنند. در نتیجه، این اقدامات می‌تواند به افزایش اعتبار و نفوذ بین‌المللی کمیته ملی المپیک در بین سایر کشورها منجر شود و به‌عنوان ابزاری برای تقویت دیپلماسی ورزشی عمل کند. در این راستا پیگمن^۱ (۲۰۱۴) اعلام می‌کند که افزایش سریع تعداد و تنوع مسابقات ورزشی بین‌المللی در طول ۵۰ سال گذشته، شاهد «افزایش تبادلات بین افراد، چه مجازی و چه شخصی، در سراسر مرزهای ملی» بوده است از این رو می‌توان گفت که تأمین منابع مالی نه تنها به بهبود کیفیت و کمیت فعالیت‌های ورزشی کمک می‌کند بلکه به‌عنوان یک عامل حیاتی در توسعه دیپلماسی ورزشی نیز عمل می‌کند.

پیامدهای توسعه دیپلماسی کمیته ملی المپیک کشور عامل دیگری بود که مورد بررسی قرار گرفت. توسعه دیپلماسی ورزش کشور به معنای استفاده از ورزش برای ارتقای روابط بین‌المللی و تبادل فرهنگی ورزشی است. بررسی ادبیات این حوزه، ماهیت دوگانه ورزش را به‌عنوان یک نیروی متحدکننده و یک منبع بالقوه درگیری برجسته می‌کند. این امر بر پتانسیل تحول‌آفرین ابتکارات ورزشی، به‌ویژه در ترویج صلح و توسعه در مناطق پس از جنگ، تأکید می‌کند. مطالعات موردی کلیدی مورد بررسی شامل دیپلماسی پینگ‌پنگ

1. Pigman

بین ایالات متحده و چین در دهه ۱۹۷۰، استفاده از جام جهانی فوتبال ۲۰۱۰ در آفریقای جنوبی برای تقویت وحدت ملی و نقش بازی‌های المپیک در نمایش قدرت نرم توسط کشورهای میزبان است (گالاگاما^۱، ۲۰۲۴). از آنجا که ورزش از مراکز مهم در تربیت و آموزش ورزشکاران و مربیان حرفه‌ای هستند، توسعه دیپلماسی ورزش کشور می‌تواند منجر به توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای شود. در همین راستا گالاگاما (۲۰۲۴) در پژوهش خود نتیجه گرفت اگرچه دیپلماسی ورزشی نوشدارویی برای درگیری‌های بین‌المللی نیست اما یک مکمل ارزشمند برای تلاش‌های دیپلماتیک سنتی است. این دیپلماسی بستری منحصربه‌فرد برای تعامل، تقویت حسن‌نیت و همکاری در سراسر مرزها ارائه می‌دهد و پیشنهاد نمود که سیاست‌گذاران دیپلماسی ورزشی را در استراتژی‌های دیپلماتیک گسترده‌تر ادغام کنند و از پتانسیل آن برای پرداختن به چالش‌های جهانی و ایجاد صلح پایدار استفاده کنند لذا این امر به توسعه مهارت‌ها، توانمندی‌ها و دانش ورزشی ورزشکاران کمک کرده و آن‌ها را به سطوح بالاتری از رقابت و عملکرد ورزشی می‌رساند. این نکته می‌تواند به تقویت و آنیار، توجه، ویتا و حضور ورزشکاران در مسابقات ورزشی بین‌المللی منجر شود. به‌طور کلی، توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای از توسعه دیپلماسی ورزش کشور نه تنها به ورزش کمک می‌کند تا رفتار دیپلماتیک بهتری در روابط بین‌المللی داشته باشند بلکه افراد را برای مسابقات بین‌المللی آماده کرده و کشورها را در رقابت‌های ورزشی جهانی نمایندگی کنند. این امر می‌تواند به تقویت جایگاه و اعتبار کشور در حوزه ورزشی و سایر حوزه‌های اقتصادی و فرهنگی کمک کند و از این راه به توسعه کشورها و ارتقای جایگاه آن‌ها در جهان کمک کند. پیامد دیگری که شناسایی شد توسعه زیرساخت‌های کشور بود. دیپلماسی ورزشی می‌تواند به برگزاری رویدادهای بین‌المللی در سطح ورزش منجر شود. این رویدادها نیاز به زیرساخت‌های مناسب مانند ورزشگاه‌ها، خوابگاه‌ها و امکانات آموزشی دارند. به‌عنوان مثال، میزبانی مسابقات ورزشی می‌تواند انگیزه‌ای برای سرمایه‌گذاری در بهبود و توسعه این زیرساخت‌ها باشد. توسعه روابط بین‌المللی از طریق ورزش می‌تواند به تبادل دانش و تجربیات در زمینه‌های مختلف منجر شود. ورزش می‌تواند با همکاری با نهادهای بین‌المللی و دیگر ورزش، به بهبود زیرساخت‌های خود بپردازند. این همکاری‌ها شامل تبادل ورزشکاران،

برگزاری دوره‌های مشترک و پروژه‌های تحقیقاتی است. دیپلماسی ورزشی می‌تواند اعتبار ورزش را در سطح جهانی افزایش دهد. این اعتبار می‌تواند به جذب منابع مالی و سرمایه‌گذاری‌های خارجی کمک کند. رشته‌هایی که در عرصه‌های ورزشی فعال هستند، معمولاً بیشتر مورد توجه حامیان مالی و سرمایه‌گذاران قرار می‌گیرند که این امر نیز به توسعه زیرساخت‌ها کمک می‌کند. ورزش به‌عنوان یک ابزار اجتماعی می‌تواند به تقویت روحیه و نشاط در ورزش کمک کند. این امر باعث می‌شود که ورزش به سمت ایجاد و توسعه فضاهای ورزشی و اجتماعی حرکت کنند. در نتیجه، زیرساخت‌های کشور بهبود می‌یابند و محیطی مناسب‌تر برای یادگیری و فعالیت‌های اجتماعی فراهم می‌شود.

در جمع‌بندی، مدل توسعه دیپلماسی ورزشی ایران با تکیه بر قابلیت‌های کمیته ملی المپیک، چشم‌اندازی امیدوارکننده برای تقویت جایگاه بین‌المللی کشور ترسیم می‌کند. موفقیت این مدل در گرو همکاری نهادهای دولتی و غیردولتی، سرمایه‌گذاری در ورزش‌های استراتژیک و تبدیل چالش‌ها به فرصت از طریق دیپلماسی هوشمندانه است. تجربیات جهانی ثابت کرده است که ورزش تنها یک فعالیت رقابتی نیست بلکه زبانی مشترک برای گفتگو، صلح و توسعه است که ایران می‌تواند با بهره‌گیری از آن، گام‌های بلندی در جهت تحقق اهداف ملی و بین‌المللی بردارد.

در راستای بهبود اجرای این مدل، پیشنهاد می‌شود واحد دیپلماسی ورزشی در وزارت امور خارجه ایجاد شود تا هماهنگی مستقیمی بین سیاست‌های خارجی و برنامه‌های ورزشی برقرار گردد. همچنین، بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال (مانند برگزاری رویدادهای مجازی و استفاده از پلتفرم‌های بین‌المللی) می‌تواند محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها را کاهش دهد. از منظر پژوهشی، انجام مطالعات ترکیبی (کیفی-کمی) برای سنجش تأثیر تحریم‌ها بر دیپلماسی ورزشی ایران و مقایسه تطبیقی با کشورهای مشابه (مانند کوبا یا کره شمالی) ضروری است.

تعارض منافع

تعارض منافی وجود ندارد.

سپاسگزاری

اینجانب بر خود لازم می‌دانم از همه افرادی که در انجام این پژوهش، پژوهشگران را همراهی کردند، تشکر و قدردانی نمایم.

ORCID

Mahdi Goudarzi

<https://orcid.org/0000-0003-3465-526X>

References

- Asghari Sani, H. & Ranjish, M.J. (2014). The role of software factors in the transformation of Qatar's national status (1995–2011). *Soft Power Studies*, 4(10), 25-48. [In Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23225580.1393.4.10.2.9>
- Bakhshi Chenari, A.R., Goodarzi, M., Sajjadi, S.N. & Jalali Farahani, M. (2022). Identifying barriers to the development of sports diplomacy in the foreign policy of the Islamic Republic of Iran. *Strategic Studies of Sports and Youth*, 21(58), 33–46. [In Persian] <https://doi.org/10.22124/jsmd.2021.5046>
- Baran Cheshmeh, M.A., Safania, A.M., Bagherian Farahabadi, M. & Naqshbandi, S. (2020). Compilation framework of sport diplomacy development in Islamic Republic of Iran armed forces. *JRSM 2020*, 10(20), 174-202 [In Persian] <http://jrsm.khu.ac.ir/article-1-2929-fa.html>
- Berdi Sharei, H., Ghadimi, B. & Navabakhsh, M. (2023). Explaining the model of applied indicators in sports diplomacy. *Strategic Studies of Sports and Youth*, 22(62), 75–92. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/ssys.2024.2837.3064>
- Cha, V. (2019). The asian games and diplomacy in Asia: Korea–China–Russia. *The International Journal of the History of Sport*, 30(10) <http://dx.doi.org/10.1080/09523367.2013.782537>
- Chappelet, J.L. (2014). Managing the size of the Olympic games. *Sport in Society*, 17(5), 581–592. <https://doi.org/10.1080/17430437.2013.834621>
- Fatahi Milasi, S., Onari, H. & Keshkar, S. (2022). Economic and sports effects of the development of sports diplomacy in the Islamic Republic of Iran. *Sports Marketing Studies*, 3(2), 29-1. [In Persian] doi: <https://www.doi.org/10.34785/J021.2022.008>
- Galagama, I.K. (2024). Impact of Sports diplomacy on peace Tourism: A comparative analysis of case studies. *Journal of Tourism and Sports Management*, 6(3), 2065–2082. URL: SciTech Central <https://www.scitcentral.com/articles/47/2/Current-Issues>
- Ghasemi, H., Pour Kiani, M. & Sabagh Novin, M. (2018). Comparing the situation of international relation between iranian national federation and other countries. *Communication Management in Sport Media*, 5(4), 89-100. [In Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23455578.1397.5.4.7.1>
- Grix, J. & Brannagan, P.M. (2024). Sports Mega-Events as foreign policy: Sport diplomacy, “Soft Power,” and “Sportswashing”. *American Behavioral Scientist*. <https://doi.org/10.1177/00027642241262042>
- James, P. (2019). Special issue on sports diplomacy. *Place Branding and Public Diplomacy*, 15, 145–146. <https://doi.org/10.1057/s41254-019-00136-4>

- Khabiri, M. & Fatahizadeh, A. (2019). Sports diplomacy: imperatives and limitations of a strategic political concept. *Strategic Studies of Sports and Youth*, 18(43), 143–164. [In Persian] https://faslname.msy.gov.ir/article_301.html
- Kobierecki, M. (2019). The domestic dimension of sports diplomacy. *Review of Nationalities*, 9(1), 17–28. <http://dx.doi.org/10.2478/pn-2019-0002>
- Lee, J.W. & Krieger, J. (2024). Sport diplomacy and global politics in the twenty-first century. *Journal of Global Sport Management*, 9(4), 641–650. <https://doi.org/10.1080/24704067.2024.2435821>
- Mokhtari, S. & Keshishyan Siraki, G. (2021). The role of second way diplomacy in Iran-US relations: A case study of sports diplomacy (1998-2019). *International Relations Researches*, 10(4), 269-290. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/irr.2021.125218>
- Malakootian, M. (2009). Sport and politics. *Politics Quarterly*, 39(2), [In Persian] https://jpq.ut.ac.ir/article_20173.html?lang=fa
- Mirzayeva, N.G. (2024). The role of sports diplomacy in contemporary international relations: A case study of the Olympic games. *Sport Science Journal*, 6(3), 116–121. <https://doi.org/10.28942/ssj.v6i3.801>
- Mohammadhassan, F. , Honari, H. , Farahani, A. , Safania, A. M. and Bagherian, M. (2023). Proposing Development Model of Diplomacy through Sport. *Sport Management Journal*, 15(1), 35-19. [In Persian] [10.22059/jsm.2020.299042.2425](https://doi.org/10.22059/jsm.2020.299042.2425)
- Mohammadian, F., Salehi Amiri, S.R. & Honarmand, M. (2024). Identifying factors affecting Iran's sports diplomacy using content analysis approach. *Strategic Studies of Sports and Youth*, 23(63), 197–216. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1218.1842>
- Moradi, M. (2023). Proposing strategies to strengthen sports diplomacy of the Islamic Republic of Iran in the international arena. *Monthly Expert Reports of the Islamic Parliament Research Center*, 31(1), 18859. [In Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.29809525.1402.1402.1.1.5>
- Mousavi Gargari, S.S., Benar, N. & Shafiei, S. (2022). Designing a model of factors influencing the promotion of Iran's sports diplomacy. *Sport Management Studies*, 14(76), 75–104. [In Persian] <https://doi.org/10.22089/smrj.2021.9718.3249>
- Murray, S. (2012). The two halves of sports-diplomacy. *Diplomacy & Statecraft*, 23(3), 576–592. <https://doi.org/10.1080/09592296.2012.706544>
- Naghipour Givi, B., Khosravi Pour, Z. & Kalashi, M. (2023). Designing a model of economic diplomacy in Iranian sports. *Sport Management and Development*. [In Persian] <https://doi.org/10.22124/jsmd.2023.23448.2752>
- Özsari, A., Fişekçioğlu, İ.B., Çetin, M.Ç. & Temel, A.S. (2018). Sport diplomacy as public diplomacy element. *International Journal of Sport Culture and Science*, 6(3), 339–349. <https://dergipark.org.tr/en/pub/intjscs/issue/45724/577196>
- Peymanfar, M.H., Elahi, A., Sajjadpour, S.M.K. & Hamidi, M. (2021). Strategies for developing sports diplomacy of the Islamic Republic of

- Iran. *Majlis and Rahbord*, 28(106), 163–182. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/mr.2021.459>
- Pigman, G.A. (2014). International sport and diplomacy's public dimension: governments, sporting federations and the global audience. *Diplomacy and Statecraft*, 25(1), 94–114. <https://doi.org/10.1080/09592296.2014.873613>
- Sabaghian, A. (2015). Sports diplomacy. *Cultural and Communication Studies*, 16(31), 131–150. [In Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20088760.1394.16.31.6.5>
- Samiee, A. & Fathi, A. (2012). The role and position of soft power in the cultural diplomacy of the Islamic Republic of Iran. *Middle Eastern Studies*, 3, 145–176. [In Persian] https://cmess.sinaweb.net/article_150476.html
- Shariat Feizabadi, M. & Goodarzi, M. (2017). Structural equation modeling (SEM) of sports diplomacy components in the development of international relations of the Islamic Republic of Iran. *New Approaches in Sport Management*, 5(16), [In Persian] <http://ntsmj.issma.ir/article-1-888-fa.html>
- Shariat Feizabadi, M., Rahimi Zadeh, M. & Dastgardi, M. (2019). The role of sports in developing foreign relations of emerging economies (BRICS). *Sustainable Development Management in Sports*, 8(9), 63–109. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/qrs.2019.11100>
- Simonyi, A. & Trunkos, J. (2014). How Putin stole our smart power. *Huffington Post*. Retrieved from: <https://www.huffpost.com/entry/how-putin-stole-our-smart-b-5504985>
- Wang, Y. (2024). Study on the communication strategy of sports events under the perspective of public diplomacy. *SHS Web of Conferences*, 199, 03012. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202419903012>
- Won, D. & Chiu, W. (2020). Politics, place and nation: comparing the hosting of sport events in Korea and Taiwan. *Sport in Society*, 23(1), 142–158. <https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1555911>
- Zare, R., Shariati Feizabadi, M. & Nejad Fasehi, F. (2023). Content analysis of sports diplomacy studies in Iran. *Olympic Studies*, 1(1), 23–43. [In Persian] https://www.olympic-journal.ir/article_191783_0b0cc3af16487d767345a431d1103f87.pdf

